

Familie DE WEIJER – VERHOEVEN **Buurtkermis op 't Gommelen**

Kees van Baest, Frank Scheffers

Kermis was volksvermaak

Kerkmis

In de middeleeuwen werden er door heel Europa vele nieuwe kerken, kapellen en kloosters gebouwd. Deze gebouwen werden ingewijd met een groot feest, een kerkmis. Vervolgens werd elk jaar de verjaardag van de kerk opnieuw met een kerkmis gevierd. Van het woord kerkmis werd al snel de tweede k weggelaten en werd het in de spreektaal *kermis*. Het was echt een groot kerkfeest. De gelovigen mochten tijdens de kermis niet werken en hadden dus even lekker tijd vrij. Iedereen kwam dan naar die mis en eigenlijk het complete dorp was daar dus ook aanwezig. Doordat er vele mensen naar de kerk gingen, trok dit ook ander volk. Zo kwamen er op zijn tijd ook koopmannen, muzikanten en goochelaars. Het feestvieren werd hiermee steeds uitbundiger, want het werd buiten de kerk voortgezet. De muzikanten brachten daar een goede sfeer en ook de goochelaars waren in voor het showen van hun trucs. In de late middeleeuwen groeide het feest uit tot een groots feest met muziek, dans, spelletjes, eten en drinken, maar ook met handel.

De Udenhoutse kerkmis in het eerste weekend van oktober

Het gebruik was in de negentiende nog altijd actueel. De Udenhoutse Waterstaatskerk is gebouwd in 1840/ 1841. Op 4 mei 1840 had bouwpastoor Verschuure de eerste steen van de nieuwe kerk gelegd. Anderhalf jaar later, op 7 oktober 1841, werd de nieuwe kerk ingewijd door bisschop Cornelius Ludovicus baron van Wijkerslooth. De kerk werd toegewijd aan de heilige Lambertus.

Vanwege de kerkwijding op zondag 7 oktober werd vanaf dat moment de Udenhoutse kermis gehouden in het eerste weekend van oktober. Die traditie heeft meer dan honderd jaar geduurd, tot in 1955 de kermis werd verzet naar het laatste weekend van augustus, omdat het dan 's avonds langer licht is.

Dronkenmanschap en vandalisme

Kermissen waren feesten waar volop alcohol werd geschonken en gedronken en waar ook gespuis van de stad en van andere dorpen op afkwam. Vechtpartijen en vandalisme hoorden bij de kermis. Veel pastoors, zeker in de tijd van het Rijke Roomse Leven, hebben zich dan ook verzet tegen het fenomeen van kermis als volksvermaak met de bijbehorende uitwassen.

Pastoor Van de Wal, pastoor van Udenhout van 1884 tot 1902, voerde zoals veel pastoors vaak actie tegen alcoholgebruik, dansen, kermis en dergelijk vermaak. In Udenhout was dansmuziek en dansen in cafés verboden. Meisjes, die buiten Udenhout gingen dansen, werden uit de meisjescongregatie gezet. Onder het pastoraat van Van de Wal kwam er een einde aan de jaarlijkse rotte kermis op 't Gommelen. Vier café-eigenaren kwamen op een zwarte lijst, omdat ze tegen de wil van de pastoor tijdens de kermis "speellui" uitnodigden en derhalve in de ogen van de pastoor verkeerd vertier boden. Het leidde tot vier faillissementen van herbergiers in korte tijd, hetgeen het nodige rumoer in het dorp bracht. Het waren de herbergiers Christiaan Maas, Willem Witlox, Franciscus van Uden en Arnoldus Kuijlaars. De pastoor weigerde aanwezig te zijn op het jaarlijkse Caeciliafeest van zijn eigen kerkkoor en hij bestreed fel de teerdagen van de gilden.

Ook de Udenhoutse pastoor Van Eijl, pastoor van 1903 tot 1939, oefende actief druk uit op zijn parochianen. Dansen was uit den boze. Hij heeft meermalen geprobeerd de kermis te stoppen. Op 14 januari 1906 moest de fanfare een ander onderkomen voor de repetities zoeken, anders dan het bondsgebouw (de Pauluszaal) omdat Van Eijl 11 uur 's avonds geen tijd vond om de repetities te stoppen; dan behoorde een fatsoenlijk mens op z'n bed te liggen. Mannen en vrouwen mochten niet gezamenlijk naar een vergadering of naar een toneeluitvoering. Op kermismaandag 7 oktober 1907 zou volgens gebruik de zang- en toneelvereniging een matinee geven. Bij toeval kreeg de pastoor de avond van tevoren het programma te zien en zijn oog viel op de tekst "voor dames en heren". Nog diezelfde avond ging de pastoor bij het bestuur van de vereniging protesteren. En 's morgens tijdens de missen richtte de pastoor het woord tot zijn parochianen, in het bijzonder tot de huismoeders, "om in ere te houden het goede plaatselijke gebruik, dat reeds zovele jaren Udenhout tot grote eer verstrekt, namelijk dat geen vrouwen en jongedochters de herbergen bezoeken, ook niet bij uitvoeringen". De pastoor trok vanaf het altaar vaak zeer van leer over dingen die hem niet bevielen. Hij had het dan over duinlopers, leemputzwemmers en vroegrijpe vroegrotte deugnieten. Hij leidde een vereniging met de naam "Voor eer en deugd". Daar komt een leuze vandaan, die hij tot in den treure heeft herhaald. Waarschijnlijk geen uitspraak dan deze die hij zo vaak heeft verkondigd:

*De reinheid der jeugd strooit rozen van vreugd,
Wekt mannen van kracht, wien d'erekroon wacht.*

De Udenhouters hadden veel gezien tijdens de mobilisatie van 1914 tot 1918. Het gevoel dat er al was, dat Udenhout onder Van Eijl roomser was dan de paus, was flink versterkt. Na de oorlog zijn er een aantal personen die de vrijheden ook in Udenhout gestalte willen geven. Tot hen behoorden burgemeester Van Heeswijk, dokter Lobach en meneer Willem van Iersel, die een regelrecht conflict aangingen met de pastoor. Pastoor Van Eijl rept voor het eerst uitvoerig over het conflict in zijn dagboek in september 1919: *Gecorrespondeerd met de burgemeester over de kermis, die gedurende de vijf jaren van de mobilisatie op aandrang van het legerbestuur niet had plaatsgevonden, en aangedrongen op een niet weder invoering of minstens niet toelating van uiterlijk vertoon van kramen, kop van Jut en amusementsen, om den toeloop der akelige kermislopers van professie van elders te weren. Antwoord 4 september negatief. De kermis was reeds door de raad eenstemmig besloten, de standplaatsen toegezegd, enz.*

De liberale bestuurders van het dorp hielden vol en gunden de mensen hun volksvermaak, ondanks alle bijkomstigheden.

Kermis op 't Gommelen

't Gommelen tijdens Udenhoutse kermis

Als het Unentse kermis was, dan was het vroeger altijd erg druk in café 't Gommelen. Dan kwam De Sjang uit Vlijmen met zijn accordeonneke om muziek te maken, waarop volop gedanst kon worden. Kiske de Weijer die in het weekeind een verdienstelijk koorzanger was placht dan zelf voor te zingen:

*Lieve moeder van den Heer
Laat ons nog 'n borreltje drinken
Want een klein borreltje kan geen kwaad
Bij Franske de Weijer in de Gommelsestraat*

De Sjang was volgens Marian van Raak – Scheffers, de voormalige uitbaatster van café 't Gommelen, een bekende accordeonist die overal speelde op feesten en partijen. Hij kon echter niet klokkezen en sommige jongens wilden hem op de kast krijgen door te vragen hoe laat het was. Hij antwoordde dan steevast met: "Oei, oei hij stoa wir stil, ik zal ut straks, als ik

thuis ben oan ons Cato eens vraogen!" Ook kwam er altijd een palingboer met een volle rieten mand met paling, die hij voor de deur van het café zat te verkopen. Alle boeren uit de buurt kwamen dan langs om paling te eten en te dansen op de muziek van De Sjang. Volgens Marian was dat altijd erg gezellig. Het was een heel groot feest.

De eigenlijke kermis was op 't törp, maar ook op 't Gommelen werd op zondag volop kermis gevierd. Marian kon zich nog herinneren dat Wim de Weijer, de broer van haar moeder Cis, werd ingehuurd om te obern met de kermis en hij betaald kreeg al naar gelang de hoeveelheid drank die hij omzette naar de klanten. Marian en haar oudste zus mochten mee glazen spoelen toen ze eigenlijk nog maar kinderen waren. Ze herinnert zich nog de oergezellige sfeer die er destijds was tijdens de kermis.

Nel Cranenburg – de Weijer, de tante van Marian, herinnert zich nog dat ze vroeger als kind thuiskwam van school tijdens de kermis. "De kroeg zat toen vol met mensen *die zat waren of onderweege* en dan kreeg ik een stuiver of soms 10 cent. We liepen dan vervolgens weer helemaal terug naar de Unentse kermis om bijvoorbeeld een lollie te kopen of een zuurbal", aldus Nel. "Ze moesten ons kinderen kwijt want daar wisten ze geen raad mee. Mijn moeder was al gestorven toen ze pas 36 jaar oud was. Mijn vader, Kiske (Kees) de Weijer, was dus al heel jong weduwnaar. Hij bleef achter met zeven kinderen, een café en een klompenmakerij. Het oudste kind was 11 en de jongste nog maar een baby. De kinderen zijn voor een groot deel door de familie grootgebracht." Moeder is gestorven aan een hersenvliesontsteking.

Met Udenhoutse kermis werd 't Gommelen door veel mensen uit de buurt bezocht, bijvoorbeeld de familie Van Groenendaal, Van Remunt, de familie Swaans en de familie Kuijpers van de Zandkant. Zij waren vaste bezoekers. Veel tijd op de Unentse kermis werd er dus niet doorgebracht door de kinderen De Weijer. Wel weet Marian nog wat er allemaal stond op de kermiswei waar nu De Eikelaar staat. Er waren schommelschuitjes, een zweefmolen, een cakewalk, botsauto's, een draaimolen en een snoepkraam. Marian vertelde ook dat ze op die plek schaatsen heeft geleerd. Het lag daar laag en daarom was er als het vroer een schaatsbaan. Zo ook in de winter van 1963, de beruchte strenge winter. Je ging dan 'slierten' met z'n allen. Je maakte een lange rij met sjaals en zo zwierde je rond, met hoge snelheid, over het ijs. Het was er erg gezellig, herinnert ze zich, want er was ook muziek bij.

De Rotte kermis, één week later

In welke jaren de rotte kermis is ontstaan, is niet precies bekend, maar volgens de overlevering al zeker anderhalve eeuw geleden. Het bestond in elk geval al rond 1855 toen Cornelis van Rooij en zijn vrouw Ida van Rooij – Lommers eigenaar waren van herberg 't Gommelen *aan de Gommelsestrate in het buurtschap Gommelaer*. Cornelis was van beroep kleermaker.

De jaarlijkse kermis op 't Gommelen werd rotte kermis genoemd en vond altijd plaats één week na de Udenhoutse kermis. Er werd verteld dat de restanten peperkoek en vis, die waren overgebleven van de Udenhoutse kermis, nog op de kermis op 't Gommelen werden verloot. De koek was oud en de vis rot. Vandaar de naam 'rotte kermis'. In elk geval werd op de rotte kermis het feest van de Udenhoutse kermis nog eens dunnetjes overgedaan. Alle overgebleven en nog bruikbare peperkoek en ook alle gedroogde, gerookte of gezouten vis werd daar van de hand gedaan. Natuurlijk vergezeld van een glaasje of een borrel.

Vrijgezellenbank

Merkwaardig was het dat er tijdens de rotte kermis bij café 't Gommelen een vrijgezellenbank stond, voor meisjes en dames die serieus een man of vrijer zochten. Zij gingen hierop gewillig zitten wachten tot "de ware Jacob" kwam. In die tijd moesten de meesten van hen gaan dienen (dienstbode of meid) of thuis helpen in het gezin of op de boerderij. Vaak waren

ze nooit verder geweest dan bij familie in de directe omgeving. Maar 's zondags hadden ze wel een paar uurtjes vrije tijd. Ze waren zowel van de arbeiders als van de boerenstand. De vertoning tijdens de rotte kermis leek wel een beetje op een 'meidenspinning'. Dat was een feestavond voor jongelui, volgend op de eigenlijke feestdag van bijvoorbeeld een gouden paar.

Op de rotte kermis van 1875 speelde zich het volgende verhaal af over Jan Wilborts sr, afkomstig uit Hilvarenbeek (geboren 27 januari 1827). Jan was boerenknecht geweest bij de familie Van der Schoot op 't Winkel. Hij trouwde de dochter en kwam op de boerderij op 't Winkel te wonen. Maar na enkele jaren stierf zijn vrouw. De huur van de hoeve werd opgezegd en Jan zat zonder huis en haard. Hij trok de stoute schoenen aan en ging op pad naar 't Gommelen. Daar heeft hij op de vrijgezellenbank zijn bruid Hannemieke Denissen leren kennen. Zij was de jongste en nog thuiswonende dochter van Driekske Denissen – Verhoeven. Het jaar erop, op 12 januari 1876, trouwden zij en gingen wonen op een boerderij op de Zandkant. Het leven lachte Jan weer toe, samen met z'n vrouw en z'n boerderij.

Verschillende jongelui hebben daar op de rotte kermis hun geluk gevonden.

De kermis is afgeschaft in 1914

Volgens Joske Pijnenburg is de rotte kermis afgeschaft in 1914. Hij was een buurjongen en had dit meegemaakt als 11-jarige jongen. Directe aanleiding was het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog, de Mobilisatie en de legering van soldaten in Udenhout en Biezenmortel. Pastoor Van Eijl kon niet voorkomen dat de jaarlijkse kermis in Udenhout na de Eerste Wereldoorlog weer jaarlijks werd georganiseerd, maar zijn weerstand had blijkbaar wel geleid tot de afspraak dat de Udenhoutse kermis voortaan de enige jaarlijkse kermis zou zijn. En dus kwam er een gemeentelijke verordening die de rotte kermis voortaan verbood.

De familienaam De Weijer

Volgens het Meertens Instituut zijn er verschillende verklaringen mogelijk voor de naam (Van) de Weijer:

1. Een topografische verklaring: evenals Van de Weijer een achternaam die duidt op bewoning van een plek genaamd Weijer of een locatie die bekend staat als 'de wijer' (= vijver).
2. Een patroniem op basis van de voornaam Weijer(t), een nevenvorm van Wier(t) of Wiard, uit Wigger (Wig-her / Wig-hard), verbogen met -s (< Weijer(t)szoon).
3. Eventueel een beroepsnaam bij weier = waaier, iemand die waait.

De familienaam werd in Udenhout zowel als Van de Weijer als De Weijer gespeld. In de geboorteakte van stamvader Peter die in 1819 in Uden geboren was stond zijn naam als Van de Weijer gespeld. Peter was de schrijfkunst niet machtig maar zijn kinderen tekenden soms al met de naam De Weijer.

Bij de volkstelling van 1947 waren er 465 dragers van de familienaam De Weijer, waarvan er 124 in Noord-Brabant woonden. In Udenhout woonden toen 21 personen met de naam De Weijer en 3 personen met de naam Van de Weijer. Het meest kwam de naam echter voor in de provincie Gelderland; 164 personen. In 2007 droegen 682 personen de naam De Weijer, waarvan 101 in Tilburg.

Het stamhuis op 't Gommelen

Minstens anderhalve eeuw wordt er in het huis op de hoek van de Biezenmortelsestraat en de Gommelsestraat café gehouden.

In 1832 is het café eigendom van Johannes Jan Lommers, van beroep kroeghouder. Als diens weduwe op 19 september 1833 overlijdt moet er aangifte gedaan worden voor de successiebelasting. De goederen die aangegeven worden zijn een huis en erf met tuin, boomgaard en enkele perceeltjes bouwland te Udenhout op 't Gommelen. Het huis dat hier aangegeven wordt, is waarschijnlijk hetzelfde als het huis, hof en aangelegen bos van in totaal vier lopense dat hij op 24 november 1808 van Adriaan Peter de Jong had gekocht.

In 1874 is het geheel eigendom van de erfgenamen van Jan Baptist de Rooij van beroep timmerman. Er hadden echter in 1847, 1852 en in 1866 verbouwingen plaatsgevonden zodat er in 1874 sprake is van een huis bestaande uit twee woningen en nog een apart huis met tuin.

Het café 't Gommelen is thans in het bezit van de nazaten van caféhouder Francis (Franske) de Weijer en zijn vrouw Adriana van Riel. Francis wordt geboren 'op de Kruisstraat' in Udenhout op 4 juni 1856. Hij was de zoon van Peter van de Weijer (1819) en Johanna Maria Boers. Peter kwam oorspronkelijk uit Uden en was houtzager van beroep. Franske trouwde op 22 oktober 1888 met Adriana van Riel. Hij krijgt op 20 oktober 1888 een vergunning voor de verkoop van sterke drank. Het echtpaar betrok in Biezenmortel op 't Gommelen het café van voorheen de weduwe De Rooij – van de Wetering. Haar zoon, de timmerman Antonius de Rooij en haar kleinkind, het weeskind Johanna van haar zoon Cornelis, woonden bij haar in. De weduwe overleed in 1886. Antonius bleef met zijn zeventienjarige nichtje achter. Maar kort daarna op 23 september 1888 overleed de ongehuwde Antonius. Toen zal voor Frans de Weijer de mogelijkheid zich voorgedaan hebben 't café te huren van de familie De Rooij. De familie had echter het voornemen om het onroerend goed publiek verkopen. Dat zou plaatsvinden op donderdag 29 november 1888. Voor de erven Antonius de Rooij zal notaris Verkuijlen dan verkopen: *Een ruim en sterk huis waarin eene herbergzaak met 'vergunning' wordt uitgeoefend, annex stalling en woning, schuurtje erf en tuin zeer gunstig en aangenaam gelegen te Udenhout op het Gommelen, groot ongeveer 30 aren en 54 centiaren.* In de akte wordt gemeld dat Frans de Weijer het huis huurt met uitzondering van *"eene kamer met stookplaats, opkamertje, met kelder een schopje en een gedeelte van den stukje bouw- en weiland daarachter.* Het uitgezonderde werd verhuurd aan Jan de Rooij. Frans de Weijer grijpt zijn kans en biedt 2.110 gulden voor het café. Maar bij de finale verkoop blijkt de verkoop door de verkoper te worden opgehouden. De familie De Rooij is het blijkbaar niet eens kunnen worden. Het blijkt dat hun overleden broer flink wat schulden heeft gemaakt. Per saldo is de nalatenschap slechts 70 gulden. Grootste schuldeiser is broer Lambertus (Bart) die fortuin had gemaakt als aannemer en exploitant van de Udenhoutse steenfabriek. Uiteindelijk worden de goederen in 1889 tussen de erfgenamen verdeeld. Bart de Rooij krijgt al het onroerend goed toegedeeld. Frans de Weijer krijgt pas op 27 december 1917 opnieuw de kans om het café te kopen als Bart de Rooij zijn onroerend goed op 't Gommelen openbaar verkoopt. Frans koopt dan niet zelf maar laat zijn zes kinderen het onroerend goed kopen. De koopsom is meer dan verdubbeld: 4.700 gulden.

Frans de Weijer had dus naast de klompenmakerij ook een café. Frans en Adriana kregen zes kinderen. Op 15 oktober 1891 werd hun oudste zoon Johannes Cornelis (Kiske) geboren. Er is ook nog een familiefoto gevonden uit deze tijd. Wat opvalt is dat de kinderen goed gekleed gaan. Ze dragen bijvoorbeeld allemaal schoenen. Dit kwam doordat Franske tijdens de eerste Wereldoorlog veel geld had verdiend met het maken van klompen. Tijdens de oorlog was er een groot gebrek aan leer en werden er veel klompen gekocht. Frans heeft daar duidelijk zijn voordeel mee gedaan en veel geld verdiend.

Doordat Frans goede zaken gedaan zal hebben zal de familie in 1919 op een openbare verkoping in opdracht van de erven van wagenmaker Paulus Kempenaars het pand Groenstraat 49 hebben kunnen kopen. De oudste zoon, Kiske de Weijer zal trouwplannen hebben gehad (hij trouwde op 17 mei 1920) en zou dan 't Gommelen kunnen overnemen terwijl de rest van het gezin naar het dorp kon verhuizen. Ook dit pand werd door de zes

kinderen van Frans de Weijer in gezamenlijke eigendom verkregen, ze verkopen het pand in 1931 aan smid Willem van der Loo.

Kiske werd ook klompenmaker van beroep. Nel Cranenburg – de Weijer kon zich nog herinneren dat ze met Sinterklaas laarzen kreeg. Daarover werd destijds schande gesproken. Het hoorde niet dat een dochter van een klompenmaker geen klompen droeg. Kiske werd later de eigenaar van de klompenmakerij en het café. Kiske trouwde op 17 mei 1920 met Johanna Maria Verhoeven uit Oisterwijk. Ze kregen samen zeven kinderen, twee jongens en vijf meisjes. Moeder stierf echter, zoals hierboven al beschreven, op 36-jarige leeftijd aan een hersenvliesontsteking. Vader bleef dus achter met zijn zeven kinderen. Alles moest echter toch gewoon doorgaan in die crisisjaren, het klompen maken en het runnen van het café. Zijn dochter Cis trouwde later met de boerenzoon Pietje Scheffers uit Oisterwijk. Zij namen in 1950 het café over van (schoon-)ouders. Pietje was voerman op de steenfabriek en Cis deed het café.

Cis Scheffers – De Weijer deed rond 1980 de zaak op haar beurt weer over aan haar dochter Marian. Marian runde 't Gommelen tot 2005 met haar man Peter van Raak. Nu is het café/eetgelegenheid in handen van Nicole van Dun – Van Raak en haar man Ruud van Dun.

Familieverhalen

De jeugd van Nel de Weijer

Nel kan zich nog herinneren dat ze als vierjarig kind, toen haar moeder stierf, naar haar ome Jo de Weijer en tante Cato werd gebracht. Jo had op de hoek van de Stationsstraat en de Kreitenmolenstraat een café. Later in haar leven heeft ze nog een paar keer een tijd daar doorgebracht. Ze is met haar 13 jaar van school gegaan. Ze werd geplaatst in een klooster in Dongen, want daar was een zuster van tante Cato non. Die zus had een dienstbode nodig. Daar, vertelde ze, probeerde ze van haar een non te maken, maar daar had ze, zoals ze smakelijk vertelde, geen 'aanleg' voor. Ze kon echter helemaal niet aarden op deze plek en had veel last van heimwee. Ze heeft toen haar vader een brief geschreven om haar te komen halen. Er was geen telefoon of niks en vader vond dat ze het toch maar moest proberen het daar vol te houden. Vervolgens stuurde ze nog een keer een brief met daarin de mededeling als hij haar niet zou komen halen, ze weg zou lopen en te voet naar huis zou gaan. Vader besloot toen om haar maar met de fiets in Dongen te gaan halen en de hele rit terug maakte ze bij vader op de stang van de fiets. In de oorlogsjaren verbleef ze weer bij tante Cato in Udenhout. Hierna ging ze voor een paar jaar naar Den Haag, waar ze bij kennissen verbleef. Zodoende heeft zij een groot stuk van haar jonge jaren elders doorgebracht.

Hechte familieband

Nel herinnert zich nog dat ze als zeven kinderen heel erg eensgezind waren. Ze gingen voor elkaar door dik en dun. Deze sterke band is heel hun verdere leven blijven bestaan. De zussen hebben mooie herinneringen aan de vele reisjes die ze in hun latere leven samen met elkaar gemaakt hebben: naar Parijs, naar Lourdes enzovoort. Ook de vele vakanties die werden doorgebracht in Sporthuis Centrum staan in hun geheugen gegrift. Dit onderstreept hun bijzondere relatie.

Vroeger zocht men elkaar ook regelmatig op, ondanks de grote afstand die gereden moest worden met de fiets. Marian vertelde dat haar ome Piet iedere week van Hoogeloon naar Udenhout fietste om op 't Gommelen een potje te gaan kaarten.

Samen naar de kerk

Nel herinnerde zich ook nog dat Driek Lommers, uit de Gommelsestraat, haar kwam ophalen om samen naar de kerk te lopen. Ze was toen een jaar of zeven. Hij nam haar kleine handje in zijn grote kolenschoppen van handen en stopte dat in zijn broekzak om het warm te

houden. Halverwege zei hij dan: “*Nou draaien we um*” en dan deed hij het andere handje erin om dat vervolgens warm te houden. Zoiets simpels heeft echt indruk op haar gemaakt.

Pater Gaudiosus sprak er schande van

In de Tweede Wereldoorlog werden de ramen van de kroeg verduisterd en iemand paste op de fietsen, zodat die niet werden meegenomen door de Duitsers. Op 't Gommelen liepen vier of vijf meiden rond en van heinde en verre kwamen ze hier naartoe om te dansen. Soms komen er, volgens Marian nog oude mannen in het café, die vertellen dat ze vroeger in de oorlog op 't Gommelen zijn geweest en vroegen dan of Joke of Sjaan nog leefden, want daar hadden ze zulke mooie herinneringen aan. De meiden van De Weijer waren dus erg in trek deze periode. Nel weet nog dat in de kerk Gaudiosus schande sprak over dat er zijn parochie gedanst werd.

Rondom de Bevrijding

Nel kon zich ook nog herinneren dat haar vader in den hof een schuilkelder had gegraven. Deze schuilkelder bleef wonder boven wonder droog, want er lagen zelfs oude kokosmatten op de bodem. Ze zaten daar regelmatig in om te schuilen, eerst voor de beschietingen en na de oorlog voor de V1's. Als die stopten met geluid maken dan kwamen ze naar beneden.

Met de bevrijding zat ook de hele familie in de schuilkelder en Kiske ging er heel voorzichtig uit, maar hij kwam wel drie, vier keer terug. Een paar dagen voor de bevrijding had café 't Gommelen vol gezeten met Duitsers. Het waren er wel honderd en die sliepen allemaal op de grond, volgens Nel. Het waren stuk voor stuk jonge mannekes die al hun spullen naast zich hadden liggen, om direct te kunnen vertrekken, indien nodig. De Duitsers moesten door de Loonse- en Drunense duinen trekken, maar daar waren ze wel bang voor. De Duitse commandant wekte de manschappen met de woorden: 'Aufstehen Schweinhundel!' Na de bevrijding hebben de Schotten wel een dag of vier met hun keukenwagen achter 't café gestaan.

Halve sigaar

Nel kon zich ook nog herinneren dat ze al als meisje van 13, 14 jaar achter 't kistje (de tap) stond. Dan kwam er een boerke genaamd Willeke Petere (Martens). Die liep elke dag even de bossen in en naar 't Gommelen. Hij had een blikken doosje bij zich en in dat doosje zat een mesje. Willeke kwam iedere dag in het café een sigaar kopen van 3 cent. Met dat mesje sneed hij dan de pas gekochte sigaar doormidden. De ene helft stak hij vervolgens aan en de andere bewaarde hij in het doosje. Hierna vertrok hij weer. Dit tafereel herhaalde zich volgens Nel dagelijks.

Halve borrel

Boeren, die naar de Bossche markt gingen, kwamen 's morgens al vroeg een borreltje drinken en lieten dan vaak de helft staan. De andere helft dronken ze op toen ze terugkwamen van de markt.

Kees van Strien kwam elke dag even naar 't Gommelen. Hij vroeg dan steevast: “Maag ik unnen borrel?”, want hij dronk jonge klaore. Hij dronk die op en vroeg: “Maag ik ur nog intje?”, dronk die ook op, betaalde en vertrok vervolgens weer. Deze hele scene duurde hooguit 10 minuten.

Op den duur, toen haar eigen kinderen ook de leeftijd kregen dat ze uitgingen, is Cis ermee gestopt om de zaak 's morgens vroeg al open te doen. Vroeger was iedere gulden echter meer dan welkom en stond ze graag op om wat te verdienen, volgens Marian. Maar tijden veranderen, ook op 't Gommelen.

Cis had er moeite mee dat klanten koffie gingen bestellen in het café. Tegenwoordig bestellen klanten water, nou daar zou haar moeder met haar verstand niet bij gekund hebben, volgens Marian.

Pietje Scheffers met een varken op voorpagina Telegraaf

Een leuke anekdote over Pietje Scheffers, de man van Cis de Weijer met zijn jonge biggetje. Dit speenvarkentje was eigenlijk bedoeld om te roosteren tijdens een feestje. Peter van Raak had ter gelegenheid van zijn verjaardag het biggetje van zijn klanten gekregen. Hij zette het diertje bij de krielhennen in de kooi. Moeder kip nam het varkentje onder haar vleugels en zo werd Knorkie grootgebracht met iedere dag een schoteltje karnemelk. Voor dierendag kreeg hij een pilsje aangeboden door de schoonvader van Peter, Pietje Scheffers. Het beestje was zo tam dat hij net zo goed luisterde als een hond. Hij heeft hiermee de voorpagina gehaald van de Telegraaf in 1981. Marian herinnerde zich nog dat Pieter van der Plas en slager Verschuuren op vakantie in Spanje en Italië de Telegraaf lazen en dat ze het niet konden geloven dat Pietje Scheffers op de voorpagina van de Telegraaf stond.

Tour de France

In 1996 startte de Tour de France in Den Bosch. De politie kwam vertellen dat na 8.30 uur de straat werd afgesloten. Marian had met de klanten afgesproken dat als ze voor half negen aanwezig waren in het café, ze zou trakteren op koffie en een worstenbroodje. Het parkeerterrein werd afgezet met een lint en er werden terrasstoelen geplaatst, als een soort van tribune. Iedereen wachtte op het grote moment dat de Tour langskwam. Dit moment was echter zeer snel voorbij, want de renners vlogen binnen enkele minuten voorbij. Het hele publiek bleef echter die dag hangen in het Gommelen en er was een grote omzet die dag. Het werd, volgens Marian, een prachtfeest om nooit te vergeten.

De stamreeks

- I. Peter van de Weijer x Maria Philipse
- II. Hendrik van de Weijer x Maria van Lier
- III. Maria van de Weijer (Uden, 1798)
- IV. Petrus van de Weijer (Uden, 1819) x Johanna Maria Boers
- V. Franciscus de Weijer (Udenhout, 1856) x Adriana van Riel
- VI. Johannes Cornelis de Weijer (Udenhout, 1891) x Johanna Anna Maria Verhoeven

Het gezin van Johannes de Weijer en Johanna Verhoeven

	Naam	Geboren	Huwelijk	Overleden
1	Adriana Francisca	5 maart 1921 Udenhout	Andries van de Kruis G. Eijkelkamp	22 april 1997 Tilburg
2	Wilhelmus Maria (Wim)	7 december 1922 Udenhout		7 juni 1993 Biezenmortel
3	Franciscus Adriana (Cis)	27 maart 1924 Udenhout	Petrus Cornelis (Piet) Scheffers	25 april 2002 Biezenmortel
4.	Franciscus Adrianus (Frans)	20 mei 1925 Udenhout	Maria Johanna (Ria) Ligtenberg	28 juni 2010 Biezenmortel
5	Petronella Maria (Nel)	28 september 1926 Udenhout	G.W. Cranenburg	
6	Johanna Huberta	25 oktober 1928 Udenhout		
7	Catharina Johanna (Toos)	13 augustus 1930 Udenhout	A. (Toon) van den Oort	3 december 2006 Tilburg

Familieleden

Jo de Weijer (1895-1959) van café De Weijer

Johannes Franciscus (Jo) de Weijer was op 17 november 1895 geboren als zoon van herbergier en klompenmaker Frans de Weijer en Adriana van Riel. Hij trouwde op 21 oktober 1926 met Catharina Maria (Cato) Coppens, dochter van molenaar Matheus Coppens en Jans van Iersel. Het echtpaar nam van Antonius en Catharina van de Voort – van den Hurck het stationskoffiehuis over op de hoek van de huidige Kreitenmolenstraat en de Stationstraat. Naast het café startten Jo en Cato ook een taxibedrijf. Cato haalde al voor haar huwelijk op negentienjarige leeftijd haar rijbewijs. Ze werd de eerste Udenhoutse vrouw met een rijbewijs. Ze kochten een grote Ford met acht zitplaatsen en veel laadruimte. Ook Jo behaalde zijn rijbewijs en begon een bodedienst op Tilburg en Den Bosch. Hij was ook chauffeur op afroepbasis bij wegenbouwer Kees van Strien. In 1931 verkocht Jo de Weijer zijn autovrachtdienst aan de gebroeders Van Laarhoven. Café De Weijer was gunstig gelegen zo vlakbij het station, het pakhuis van de Boerenbond en de melkfabriek. Ook het gilde Sint-Antonius/ Sint-Sebastiaan en de duivenclub waren er thuis.

Wim de Weijer (1922-1993), de broer van Jo en Cis de Weijer was ook kastelein. Hij exploiteerde een café aan de Kreitenmolenstraat op nummer 21, waar nu het Kreitenhuys is gevestigd.

Cees de Weijer (1915-1988), meubelmaker en stoffeerder

Cees was een zoon van Sjef de Weijer en Jana Merckx. Sjef was een kleinzoon van het echtpaar Peter van de Weijer en Johanna Maria Boers, de eerste Udenhoutse De Weijers. Cees was meubelmaker, woninginrichter en stoffeerder. Hij begon als meubelmaker in een werkplaats achter zijn ouderlijk huis aan de Berkelseweg. Cees had samen met zijn vrouw Grada Dalleu jarenlang een winkel voor woninginrichting aan de Kreitenmolenstraat nummer 34 die later door zijn zoon Piet (1950-1999) werd voortgezet en waar momenteel fotogalerie Angelique (een kleindochter van Cees de Weijer) en BENU-apotheek zijn gevestigd. Cees richtte samen met Ton van den Bersselaar – Hoedjes en Leny Hoppenbrouwes – Wijnands in 1967 het week- en advertentieblad De Wegwijzer op. Hij deed zelf de interviews. Cees was later ook voorzitter van de Udenhoutse middenstandsvereniging.

Lies van den Bersselaar – de Weijer (1928-2018), naaldkunstenares

Lies van den Bersselaar – de Weijer, dochter van Sjef de Weijer en Jana Merckx, kon “schilderen met naald en draad”. Ze was naaldkunstenares. Het lukte haar de techniek zich eigen te maken en te gebruiken bij haar hobbies tekenen, schilderen en borduren. Met veel geduld en uithoudingsvermogen heeft Lies het “schilderen met naald en draad” beoefend. Vaandels voor de KVO, de houtbewerkersbond en de rijvereniging en het grote wandkleed in de hal van de Eikelaar zijn van haar hand (daarbij geassisteerd door Lidy van Dommelen). Door het gebruik van heel dunne draden is het mogelijk om de fijne nuances in het kleurgebruik en schaduwwerking tot stand te brengen. Het is absoluut een sensatie om haar werk in het echt te bekijken.

Jef de Weijer, dirigent jongerenkoor Sjaloom

In 1971, is het jongerenkoor “Sjaloom” opgericht met dirigent Jef de Weijer, organist Jef Kemps en drummer Ad Lommers. Een jaar later volgde de oprichting van een jongerenliturgiegroep om thematische diensten te verzorgen. De combinatie van de vlotte muziek van het jongerenkoor en de populaire teksten van de jongerenliturgie zorgde elke drie weken voor een volle kerk met aantrekkingskracht tot buiten de eigen parochie. In 1976 heeft het jongerenkoor “Sjaloom” een maxi-single opgenomen met daarop vier liederen: ‘Door de wereld gaat een woord’, ‘Onze Vader’, ‘Wij zingen voor de Heer’ en ‘Alle wegen van de wereld’. Jef de Weijer was sinds 1966 onderwijzer, eerst op de Felixschool en daarna op de Achthoevenschool.